

Užitečná kniha o „neužitečných služebnících“

KNIŽNÍ TIP
Zdeňka Jančaříka

Brněnské CDK nedávno vydalo sborník s názvem *Služebníci neužiteční*, který se jen na první pohled týká úzkého tématu „kněžské identity v českých zemích ve 20. století“. Po jeho přečtení zjistíme, že se silně dotýká i současnosti a dnešní církve.

Kněz je často nazýván „služebníkem“ a sám se také tak v nejlepších obdobích svého kněžského života vidí. O „služebnících neužitečných“ mluví evangelista Lukáš (17,10) ve smyslu eschatologické neužitečnosti – veškerou pastorační práci, hlásání Božího slova i svou vlastní identitu totiž učedník odvozuje jedině z „užiteč-

nosti“ napojení na svého Pána, Ježíše Krista. Ten jediný je „Užitečný“.

Po jisté době působení se však i kněží mohou ocitnout v situaci „praktické kněžské neužitečnosti“ a snadno mohou podlehnout pocitu vyhoření. Je pak smutné, narazíme-li na služebníky, kteří se stali zcela „nepoužitelnými“; na druhé straně není z kněžského, ale i laického pohledu nic radostnějšího a inspirativnějšího než potkat zapáleného kněze, jenž i po dlouhých letech svého kněžství hoří a svým vnitřním ohněm zažihá druhé. Nad daným tématem se v knize sešli historici, pastoralisté, moralisté, ale i odborníci na literaturu a kinematografii, aby vytvořili pestrou paletu pohledů na toto křehké povolání „služebníků“.

Knihu jsem začal číst odzadu, jak to někdy u sborníků dělám. Začetl jsem se tedy do pasáží a příspěvků, které mne zajímaly nejvíce a týkaly se především literatury (Obraz kněžství u Josefa Floriana a v okruhu Staré Říše, Kněz v díle Jaroslava Durycha a Jindřicha Simona Baara). Při další četbě jsem ale nara-

zil na témata, která se nás kněží týkají ještě mnohem víc, protože nás nutí k zamyšlení nad naší (mou) vlastní identitou (Kněží a laici ve farní pastoraci po roce 1989, Generace tajně vysvěcených československých kněží). A do mysli se neodbytně vtírají otázky: Neustrnuli jsme občas záměrně v představách Tridentního sněmu o nedotknutelné „kněžské třídě“, o stavu, který už kvůli blízkosti Kristu a kvůli svátostné moci „vyšší v sobě dokonalost a svatost obsahuje“, a proto laici jako „ovce mají právo být řízeni a vedeni“? Jistě, mnoho věcí se posunulo, existují pastorační i ekonomické rady, v živých farnostech panuje cílá spolupráce s laiky, ale my kněží se jen neradi vzdáváme své často spíš pomyslné moci a neradi o zavedených strukturách komunikujeme.

Je proto úžasné číst například o tom, jaký kvas v katolickém kléru nastal po rozpadu habsburské monarchie (Identita kněžské generace 20. let 20. století) a jak odvážní byli někteří ordináři (konkrétně v Českých Budějovicích), když chtěli zmapovat aktuální postoje

svého kněžstva vzhledem k nejrůznějším otázkám – včetně celibátu, volby biskupů duchovenstvem a věřícími, odstranění titulů, revize Husova procesu nebo počestění mešní liturgie. Hlasování o těchto věcech bývalo tajné, ale zároveň měl biskupský ordinariát velkou snahu, aby odpověděli všichni kněží. Našli bychom dnes odvalu po takovém plošném dotazování?

Sborníky jsou většinou psány pro odborníky a zasvěcené, ale svazek *Služebníci neužiteční* by mohl a měl najít širší ohlas. Nenastavuje totiž zrcadlo jen nám – kněžím.

Jiří Hanuš a kol.: „*Služebníci neužiteční*“. Kněžská identita v českých zemích ve 20. století (Centrum pro studium demokracie a kultury 2015)

